

concert
info
cello solo:
drie
Bach suites

de Doelen

Ella van Poucke

donderdag 16 nov 23
Jurriaanse Zaal, 20.15

programma

do 12 okt 23 | Grote Zaal, 20:30
Cello solo: drie Bach suites

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750)

Cellosuite nr.1, BWV 1007

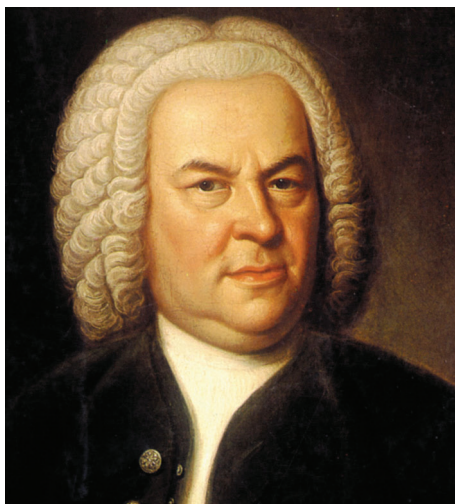
Prelude
Allemande
Courante
Sarabande
Minuet I / II
Gigue

Cellosuite nr.3, BWV 1009

Prelude
Allemande
Courante
Sarabande
Bourrée I / II
Gigue

Cellosuite nr.5, BWV 1011

Prelude
Allemande
Courante
Sarabande
Gavotte I / II
Gigue

Johann Sebastian Bach

uitvoerenden

Ella van Poucke cello

Bachs cellosuites

Bachs cellosuites geven een gevoel van thuiskomen: bij de eerste noten van de eerste suite ontstaat dat warme gevoel van herkenning en veiligheid. Máár, voor cellisten is het spelen van de Bachsuites ongeveer hetzelfde als het beklimmen van de Mount Everest. Rijzende ster Ella van Poucke heeft gekozen voor de oneven suites (Bach schreef er zes in totaal). De drie suites bij elkaar hebben bijna een meditatieve werking; de ritmes, de perfecte harmonieën, de rust en toch de constante beweging. Maar zeker in de vijfde schuilt ook de nodige dramatiek.

De *Cellosuites* behoren tot één van de bekendste werken uit het solorepertoire voor cello. Toch werden de zes delen lange tijd niet uitgevoerd en slechts beschouwd als oefenstukken. De beroemde cellist Pablo Casals (1876-1973) bracht hier verandering in. Op jonge leeftijd ontdekte hij de suites in een tweede-handswinkel, waarna hij de compositie niet meer losliet. Zijn opname uit 1936 werd met groot enthousiasme ontvangen. Sindsdien treden vele musici in de voetsporen van Casals en zijn de *Cellosuites* uitgegroeid tot dé compositie waar elke cellist zich aan wil meten.

Het originele manuscript van de cellosuites is helaas niet overgeleverd, we hebben slechts een aantal kopieën, waaronder van de hand van Bachs vrouw Anna Magdalena. Dit zorgt voor veel vragen over de oorsprong en mogelijke uitvoering. Aangenomen wordt dat Bach de cellosuites rond 1720 componeerde, toen hij

Kapelmeester was aan het hof van Leopold van Anhalt-Köthen. De muziekliefhebber Leopold gaf Bach in deze periode veel ruimte om puur instrumentale composities te maken. Het is onduidelijk voor welk instrument de suites precies geschreven zijn. Waarschijnlijk voor diverse voorlopers van de cello. De moderne cello biedt gelukkig alle technische mogelijkheden om de zes delen uit te voeren, maar laat door gebrek aan aanwijzingen veel interpretatie over aan de uitvoerende cellist. Het is één van de redenen die de cellosuites zo aantrekkelijk maken. Er lijkt altijd iets nieuws te ontdekken in de vele muzikale lagen.

Cellosuite nr. 1

Iedere cellosuite bestaat uit zes delen, allemaal in de vorm van een barokke dans. Het eerste deel is altijd een Prelude. Daarna klinken een Allemande en Courante, gevolgd door twee menuetten, twee bourrées óf twee gavottes. Iedere suite sluit af

met een snelle Gigue. Een Sarabande vormt steeds het emotionele middelpunt van de dansen. De eerste suite is relatief eenvoudig, waarna de moeilijkheidsgraad en virtuositeit per deel toeneemt.

Cellosuite nr. 1 – en met name de opening in de ‘Prelude’ – is de meest bekende van de *Cellosuites*. De Prelude trapt af met een reeks arpeggioakkoorden (gebroken akkoorden), waarbij de noten niet tegelijk maar na

elkaar worden gespeeld. Dit intro is vaak te horen in films en televisieseries, waardoor bijna iedereen het zal herkennen. Het is een troostrijk, vriendelijke deel, openend op de losse snaren G, D en A. De gedragen melodieën in de Allemande en een snellere Courante volgen de meer ‘vrije’ Prelude op. De Sarabande is meer beschouwend en geeft de luisteraar ruimte om uitgebreid stil te staan bij de muziek. Het Menuet doet

halverwege een uitstapje naar mineur, waarna de Gigue voor een spetterend slot zorgt. De grootste uitdaging in de eerste cellosuite is een gelijkmatige opbouw, van een ogenschijnlijk simpel stromend begin naar een climax in het slot.

Cellosuite nr. 3

Ook in de Prelude van de derde suite zijn arpeggioakkoorden te horen. De krachtige bewegingen in dit deel vereisen een enorme techniek van de cellist. De muzikant schiet van een hoge c naar een lagere, waarna een nog grotere dalende lijn volgt tot aan de laagste losse c-naar. Na de Prelude lijkt Bach de eerste tel van de maat te verschuiven, wat een interessante muzikale spanning opwekt. De Allemande kent vele stevige zwaartepunten en de springerige Courante versnelt met een dalende toonladder. Tijdens de Sarabande komen we in een trage hofdans met accent op de tweede tel even op adem. De Bourrée heeft in het midden iets mysterieus, waarna de Gigue met grote sprongen en korte sprintjes een grande finale vormt.

Cellosuite nr. 5

De vijfde suite is de meest contrasterende van de *Cellosuites*. De Prelude start een stuk langzamer dan in de eerdere delen die we hoorden. Lage tonen dragen de emotioneel geladen mineur-melodie. Halverwege het eerste deel zet een fuga in. Het is een uitermate verfijnd stukje, waarin Bach de

suggestie weet te wekken dat de cellist steeds nieuwe stemmen inzet en toevoegt aan de eerdere melodielijnen. Een ware conversatie komt op gang, waarin de stemmen krachtig in elkaar haken. De Sarabande wordt voor het eerst niet begeleid door akkoorden of dubbelgrepen, deze ontbreken zelfs volledig. Het maakt de treurige melodie nog eenzamer. De van oorsprong Franse dans ‘Gavotte’ klinkt robuuster dan in de eerdere suites. Dit Franse karakter wordt nog eens extra benadrukt in de puntige ritmes in het slot, de Gigue.

tekst: Fien Duijnmayr.

biografie

Ella van Poucke, cello

De in Amsterdam geboren Ella van Poucke (1994) is een toonaangevende celliste van haar generatie. Van Poucke wordt geprezen voor haar muzikaliteit, feilloze techniek en podiumpresentatie. Ze maakte haar debuut op 10-jarige leeftijd in het Concertgebouw. Sindsdien speelt ze wereldwijd met de meest toonaangevende musici van onze tijd. In 2022 werd Van Poucke aangesteld als docent cello aan het Conservatorium van Amsterdam. Samen met pianist Casper Vos bracht ze dit jaar een nieuw album uit met o.a. de *Sonate voor cello en piano, op.19* van Sergej Rachmaninov.
www.ellavanpoucke.com

van onze programmeurs

ontdek komende maanden meer kamermuziek in de Doelen:

do 23 nov 23 | Jurriaanse Zaal, 20:15

Jean Rondeau

Gradus ad Parnassum: solo-recital van klavecimbel-ster

wo 13 dec 23 | Jurriaanse Zaal, 20:15

Connaught Brass

ontdek het programma op dedoelen.nl

Stay in touch!

See you @dedoelen & share your pictures #dedoelen

tickets & info:

www.dedoelen.nl

+31 10 217 17 17

Schouwburgplein 50, Rotterdam

de Doelen vrienden

genoten van dit concert?

word vriend van de Doelen en draag bij aan het realiseren van een bijzonder en innovatief programma! Ga naar dedoelen.nl/vrienden voor meer informatie

Ella van Poucke © Wouter le Duc